

УДК 796.06:799.3

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ ЗІ СТІЛЕЦЬКИХ ВИДІВ СПОРТУ

Андрій ДЕМІЧКОВСЬКИЙ, Олексій ШИЛО

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів, Україна*

Вступ. В усіх сферах суспільної діяльності важливим складником високого рівня та якісного виконання трудової діяльності виступає підготовленість людини як професіонала в певній галузі. Фахівці звертають увагу на те, що підготовка висококваліфікованих спортсменів у стрілецькому спорті – важкий і кропіткий процес, що складається із двох компонентів: з одного боку, тренер-викладач, а з другого – спортсмен [2, 3, 8]. То ж досягнення поставленої мети залежить від уміння тренера-викладача передавати власні набуті знання та навички і від того, як їх засвоїть безпосередньо той чи той спортсмен.

Високий рівень фаховості у сфері фізичної культури і спорту формується в кожній людині впродовж усього періоду життєдіяльності, яку можливо розподілити на кілька етапів. До першого етапу належать відвідування спортивних секцій та удосконалення спортивної майстерності в конкретному виді спорту. На другому етапі

вже сформовані спортсмени переходять до навчання в навчальних закладах різного рівня вищої освіти відповідної галузі знань, в яких вони здобувають теоретичні знання з особливостей підготовки й удосконалюють власну спортивну майстерність.

Надзвичайно важливо, щоб майбутні фахівці з підготовки спортсменів мали високий рівень теоретичних знань, які допоможуть якісно виконувати службові обов'язки [1, 4]. У нашій державі діють нормативно-правові вимоги до претендента на майбутню трудову діяльність на посаді тренера-викладача, описані у відповідних стандартах і наказах керівних державних органів влади.

Мета роботи – охарактеризувати сучасні вимоги до підготовки фахівців у стрілецьких видах спорту.

Результати. Фаховість тренера-викладача визначають не лише за рівнем його спортивної майстерності, й обсягом теоретичних знань, якими він володіє, що були здобуті під час навчання у вищому навчальному закладі у відповідній галузі знань. Отже, аналізуючи нормативно-правові документи, якими керується трудова діяльність педагогів у сфері фізичної культури і спорту, ми звернули увагу на особливості, притаманні спортивній галузі. Посади, які можуть обіймати такі претенденти, встановив Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, їх затверджено та надано їм чинності наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010р. № 327 Національний класифікатор України, Класифікатор професій ДК 003:210. У ньому вміщено професії, рекомендовані для утворення назв професій у зв'язку з появою нових видів економічної діяльності [5].

У табл. 1 зазначено назви професій, що містять ключове слово «тренер» або «інструктор» та стосуються до сфери фізичної культури і спорту»

Таблиця 1

Назви професій, у яких наявне слово тренер або інструктор

Тренер	Інструктор
Спортивний тренер	Інструктори-методисти та професійні спортсмени
Державний тренер з виду спорту (збірної)	Інструктор-методист з технічних і військово-прикладних видів спорту

Головний тренер команди (збірної, клубної)	Інструктор-методист спортивної школи
Тренер з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи і т. ін.)	Спортсмен-інструктор
Тренер-викладач з виду спорту (спортивної школи, секції і т. ін.)	Спортсмен-інструктор збірної команди України
	Інструктор тиру (малокаліберного, пневматичного)

Відповідно до зазначеного нормативно-правового документа Міністерство молоді та спорту України оприлюднює наказ від 28.10.2016р. № 4080 Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск 85 «Спортивна діяльність», редакція від 17.01.2019 року. У ньому зазначено кваліфікаційні характеристики посад працівників сфери фізичної культури і спорту, встановлено вимоги до змісту професійної діяльності та кваліфікації працівників [6, 7].

Відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик, у табл. 2 описано завдання, обов'язки та кваліфікаційні вимоги до претендента на посаду. В усіх названих посадах у розділі «Кваліфікаційні вимоги» описано вимоги до претендентів, які мають бажання працювати, а саме наявність вищої освіти та спеціальність відповідної галузі знань.

Таблиця 2

Назви посад, в яких наявне слово тренер або інструктор

Тренер	Інструктор
Тренер-викладач з виду спорту (спортивної школи, секції і т. ін.)	Інструктори-методисти з фізичної культури та спорту
Тренер з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи і т. ін.)	Інструктор-методист спортивної школи
	Інструктор-методист навчально-тренувального пункту

Наприклад, посаду інструктор тиру (малокаліберного, пневматичного) віднесено до категорії «Робітники», у завданнях та

обов'язках вказано, що особа забезпечує процес навчання відповідного контингенту населення стрільби з пневматичної та малокаліберної зброї.

Висновок. Поєднання практичного досвіду з теоретичними знаннями створює якісний фундамент для майбутньої підготовки спортсменів. У процесі підготовки висококваліфікованих спортсменів практичний досвід так само важливий, як і теоретичні знання, якими володіє педагог.

Список використаних джерел

1. Виноградський, Б., Демічковський, А., & Шило, О. (2024). Перспективи розвитку стрілецького спорту в Україні. Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті, 124–126.
2. Виноградський, Б. (2021). Теорія і методика спортивної стрільби з гвинтівки: навч. посіб./Богдан Виноградський, Андрій Демічковський. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського.
3. Виноградський, Б. (2022). Теорія і методика спортивної стрільби з пістолета: навч. посіб./Богдан Виноградський, Андрій Демічковський. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського.
4. Волков, О. І., Кукса, А. П., Дронов, В. А., Старінський, С. І., Богіно, В. І., & Петросюк А. М. (2009). Кульова стрільба. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та навчальних закладів спортивного профілю.
5. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики. Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010, редакція від 16.01.2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
6. Міністерство молоді та спорту України. Наказ від 28.10.2016 № 4080 Про затвердження Довідника Кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 85 "Спортивна діяльність", редакція від 17.01. 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4080728-16#Text>
7. Міністерство молоді та спорту України. Наказ від 17.01.2019 № 238 Про внесення Змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 85 "Спортивна діяльність", редакція від 17.01. 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0238728-19#Text>
8. Demichkovskiy, A. P. (2019). Показники техніко-тактичних дій кваліфікованих спортсменів у стрільбі з пневматичної гвинтівки. *Physical Education Theory and Methodology*, 19(4), 186–192.